

KATAKAL

Ročník VII.

8. 2. 2025

Číslo: 11

PIATA NEDEĽA V CEZROČNOM OBDOBÍ

R.: Spravodlivým žiari svetlo v temnotách.

Mt 5, 13 - 16

Ježiš povedal svojim učeníkom: „Vy ste soľ zeme. Ak soľ stratí chuť, čím ju osolia? Už nie je na nič, len ju vyhodit' von, aby ju ľudia pošliapali.

Vy ste svetlo sveta. Mesto postavené na návrší sa nedá ukryť. Ani lampu nezažnú a nepostavia pod mericu, ale na svietnik, aby svietila všetkým, čo sú v dome.

Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach.“

Úvodná kapitola „reči na vrchu“ v Matúšovom evanjeliu sa dá rozdeliť na štyri časti: prostredie, blahoslavenstvá, identita Ježišových učeníkov, a učenie o Zákone.

Záujmom evanjeliovej lekcie dnešnej nedele je tretia časť. Ježišove slová nadväzujú na priamo predchádzajúce blahoslavenstvá, v ktorých predstavil akýsi životný program pre svojich poslucháčov. Nároky (požiadavky) na svojich učeníkov nimi ale nekončia. Vo výrokoch, ktoré po nich nasledujú, si Ježiš pomáha dvoma symbolmi: soľou a svetlom.

Je zaujímavé, že výzvy nie sú v podmieňovacom tvare „mali by ste byť soľou ... svetlom“, ale deklaratívnom „Vy ste...“. Významom však nie je (ako o chvíľu uvidíme) to, žeby poslucháči už boli zdrojom požadovaných kvalít, ale vážnosť požiadavky. Kto je teda zdrojom?

To, čo hovorí kardinál Ratzinger o blahoslavenstvách, sa dá povedať aj o tejto stati. Ježiš v celej reči akoby vykresľoval svoj autoportrét. Jedine on splnil všetky požiadavky. Ak chce byť učeník naozaj soľou zeme a svetlom sveta, musí byť bytostne napojený na Krista.

Prvá časť perikopy narába s prirovnaním Ježišových nasledovníkom ku soli. Tá mala svojim praktickým využitím niekoľko významov: dodávala pokrmu chuť: – bez soli sa veci stávajú neznesiteľné; konzervovala – zabraňovala rozkladu, ktorý bol pripisovaný aktivite zlého ducha; mala exorcičné účinky; podľa Nm 18,19 sa mala používať pri obeti; je symbolom zmluvy; používala sa ako hnojivo na zúrodnenie pôdy, bola všeobecne potrebná a vzácna; bez nej by nastali veľké problémy.

Ježišovi učenici teda pre „zem“ (ľudskú spoločnosť) plnia úlohu, akú mala soľ v bežnom používaní. Robia život na svete znesiteľnejším, bránia aktivite Zlého, sú symbolom zmluvy ľudstva s Bohom, robia spoločnosť plodnou a majú pre ostatných nesmiernu hodnotu.

Avšak tak, ako je na využitie soli väčšinou potrebné len jej malé množstvo, musia učenici rátať s tým, že si ich okolitý svet nebude ceniť, že ich sila sa nebude zakladať na množstve členov, ba že budú svetom opovrhovaní. „Blahoslavení ste, keď vás budú pre mňa potupovať a prenasledovať a všetko zlé na vás nepravdivo hovoriť.“

Druhá časť predkladá požiadavky na učeníctvo metaforou svetla. Tá je na rozdiel od soli už v texte rozvinutá dvoma obrazmi mesta a lampy. Funkcia svetla je, aby bolo videné. „Mesto postavené na návrší sa nedá ukryť.“ Lampa je na to, aby nám svietila v tme. Súčasťou identity učeníka je, že ho má byť vidieť. Má byť pre svet zreteľný. Tam, kde ľudská spoločnosť tápe v temnote, sa kresťan stáva majákom, ktorý ukazuje na pravdu a dobro. Jeho úlohou je, aby ľudia videli jeho dobré skutky a oslavovali jeho Otca, ktorý je na nebesiach.

Učeníci, ktorí sú soľou zeme a svetlom sveta sa však stále nachádzajú v nebezpečenstve, pred ktorým ich Ježiš varuje. Môže sa stať, že „soľ stratí chuť.“ V texte je použité sloveso v pasíve, ktorého význam je stávať sa bláznom, strácať rozum, či ako je to v našom preklade, strácať chuť. Soľ sa môže povedané „zblázniť.“ Ved' aká by to už bola soľ, keby nebola slaná? Čo so soľou, ktorá už veci neochucuje, ale znechucuje? Odpoveď dáva samotný text: „Už nie je na nič, len ju vyhodíť von, aby ju ľudia pošliapali.“

Ako však môže dôjsť k takému zblázneniu? Ako môže dôjsť ku strate chuti? Už vyššie spomenuté vysvetlenie hovorí o tom, že si učeník môže začať namýšľať, že zdrojom chuti je on sám a preto si zaslúži chválu a odmenu. Lenže ten, kto dáva chuť, kto soľou solí, je samotný Kristus.

K problémom, keď sa Ježišov nasledovník spreneverí svojmu poslaniu a identite, dochádza aj vtedy, keď sa lampa nepostaví na svietnik. Svetlo tým stráca schopnosť rozširovať sa do okolia a teda aj svoj zmysel.

Obraz učeníkov, ktorí „nesvietia“ ľuďom, ale schovávajú sa pod pomyselnú nádobu (merica – nádoba s obsahom 8,75 l), je opisom situácie, kedy sa spoločenstvo veriacich uzatvára do seba a neplní svoje apoštolské poslanie. Z Cirkvi sa tak ľahko stáva sekta plná strachu a exkluzivity.

Identite učeníka ako soli zeme a svetla sveta prislúcha úloha byť „chutným“ a zjavným pre ostatných ľudí. Musí sa pritom vyvarovať tomu, aby chuť bláznivo nestratil a aby svetlo nezakryl. Tieto štyri verše tvoria z pohľadu množstva len krátku časť Ježišovej „programovej reči na vrchu.“ Svojou silou a hĺbkou, ako mnohí uznáme, sa však podobajú štipke soli, ktorá životu môže dodať tú správnu chuť.

VY STE
SVETLO SVETA.
MESTO, KTORÉ LEŽÍ NA VRCHU,
SA NEDÁ UKRYŤ.

▶ MATÚŠ 5:14